

حامد شاکریان

معاون آموزشی دبستان فرهنگ ۱،
شهرستان بجنورد

تجربه‌ای دربارهٔ کمک به مهارت خوانداری دانش آموزان

قصه‌های زنگ تفریح

* بیان مسئله

معاون آموزشی دبستان پسرانه ابتدایی با جمعیت بیش از ۲۰۰ نفر دانش آموز هستم. این مدرسه هفت کلاس اول تا ششم دارد که دو کلاس آن دوم هستند. با بازگشایی مدرسه‌ها و شروع سال تحصیلی و گذشت چند هفته از حضور دانش آموزان در مدرسه، موضوع مهمی که کارکنان اداری مدرسه و معلمان با آن روبه‌رو شدیم، ضعف خوانداری تعدادی از دانش آموزان دوره اول از جمله پایه‌های دوم و سوم و ناتوانی آنان در خواندن متن کتاب‌ها بود.

در کنار این موضوع، موضوع هیجان دانش آموزانی را داشتیم که بعد از حدود دو سال تعطیلی کلاس‌های حضوری به دلیل شیوع کرونا، حال در کلاس‌های حضوری حاضر شده بودند. این هیجان دانش آموزان در زمان زنگ تفریح و دویدن‌ها و درگیری‌های فیزیکی مکرر در محوطه آموزشگاه، بروز حوادث متعددی را از جمله آسیب دیدگی دست، پا و سر دانش آموزان سبب شده بود. در این شرایط ضرورت مراقبت از آنان، به ویژه دانش آموزانی که با رفتارهای خود بر بی نظمی‌ها می افزودند، بیشتر احساس می شد.

این شرایط هر روز مشکلات متعددی را رقم می زد، از جمله شکایت اولیا و معلمان از بی توجهی دانش آموزان به درس و نیز شکایت دانش آموزان از یکدیگر، برای صدمه‌های ناشی از درگیری، برخورد‌های فیزیکی، پاره شدن لباس به دلیل افتادن و صدمه‌های ناشی از زمین خوردن، و در نتیجه شکایت اولیا در خصوص مسائلی که اشاره شد.

در این بین، کم توجهی دانش آموزان به استفاده از کتابخانه و مطالعه کتاب‌های داستان، مسائلی بودند که به راه‌حلی مناسب و اثرگذار نیاز داشتند. این دغدغه‌ها چالش بزرگی برای کارکنان اداری و آموزشی ایجاد کرده بود. در نشستی که با حضور همکاران مدرسه در شورای معلمان برگزار شد، ضمن طرح مسئله، همکاران پیشنهادهایی را مطرح کردند و این نتیجه حاصل شد که با ایجاد زمینه فعالیت‌های جانبی برای دانش آموزان، می توانیم از این چالش بکاهیم. از این رو ایده ایستگاه قصه خوانی مطرح شد و به فعالیت در آوردن آن را با مشارکت دانش آموزان آغاز کردیم.

* اقدام عملی

در محوطه مدرسه مکان‌هایی را به عنوان ایستگاه قصه مشخص کردیم. دانش آموزان دوره دوم (پایه‌های چهارم، پنجم و ششم) را که در خواندن کتاب قصه توانایی بالایی داشتند و همچنین دانش آموزان پایه سوم را که نسبت به سایرین متمایز بودند، انتخاب کردیم و مسئولیت خوانش کتاب قصه را به آنان سپردیم.

با انتخاب هدفمند کتاب‌های قصه‌ای که مفاهیم آموزشی و تربیتی داشتند و ارائه آن‌ها به دانش آموزانی که از قبل انتخاب شده بودند، طرح را اجرا کردیم. بیشتر دانش آموزانی هم که برای خواندن کتاب قصه انتخاب شده بودند، از برهم زندگان نظم و آرامش فضای کلاس و مدرسه بودند. این انتخاب موجب می شد از بی نظمی این دسته نیز کاسته شود. دانش آموزان دوره اول ابتدایی (پایه‌های اول، دوم و سوم) را نیز تقسیم و هر گروه را به یکی از ایستگاه‌های قصه (حدود ۵ تا ۶ ایستگاه) هدایت کردیم.

این طرح با استقبال خوب دانش آموزان روبه‌رو شد و کاهش بی نظمی را در محوطه آموزشگاه در پی داشت. از سوی دیگر، علاقه‌مند شدن دانش آموزان به خواندن کتاب قصه و استقبال‌شان از کتابخانه آموزشگاه، و نیز روان تر شدن و خوانی دانش آموزان، تشویق‌مان کرد علاوه بر پیگیری این طرح در کلاس‌ها، کتابخانه‌های کلاسی را به کتاب‌های جدیدتر مجهز و آن‌ها را تقویت کنیم.

این فعالیت فرصتی فراهم کرد تا ضمن تشویق دانش آموزان به کتاب خوانی، چالش‌های زنگ تفریح به فرصت‌سازی و جهت‌دهی به فعالیت‌های اثربخش مبدل شوند.

* نتایج

- / افزایش میزان مطالعه کتاب قصه در دانش آموزان؛
- / افزایش عضویت دانش آموزان در کتابخانه و امانت گرفتن کتاب؛
- / کاسته شدن از مسائل انضباطی دانش آموزان در زنگ

تفریح؛

- / تشویق دانش آموزان دوره اول به تقویت روان خوانی با مشارکت در اجرای طرح کتاب و قصه خوانی؛
- / هدفمند شدن فعالیت‌های بی نظم دانش آموزان در

زنگ تفریح.